

Programma van maatregelen Mechelen – Voochtstraat 6

Natasja Reyns

Bornem
2019

Gemotiveerd advies

Het was tot op heden enkel mogelijk een bureauonderzoek (projectcode 2019E333) uit te voeren. Het bureauonderzoek laat nog vragen open, waardoor verder archeologisch vooronderzoek nodig is (zie verslag van resultaten). Het is belangrijk dat de vergunningsaanvraag nu reeds kan ingediend worden, maar de initiatiefnemer wil eerst meer zekerheid bekomen omtrent het verkrijgen van een vergunning voor bijkomende kosten ten aanzien van archeologisch vooronderzoek te maken. Voor een afweging van de verschillende onderzoeksmethoden die nog in aanmerking komen, verwijzen we naar het onderdeel Onderzoeksmethode in het Programma van maatregelen (zie verder).

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied een hoog archeologisch potentieel kent. Op basis van de ligging binnen de historische stadskern van Mechelen is er voornamelijk een verwachting naar relevante archeologische waarden uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Er is voornamelijk een verwachting naar resten van bewoning, religie en ambacht, maar ook resten van andere activiteiten zijn mogelijk. Daarnaast kent het terrein ook een gunstige landschappelijke ligging, meer bepaald in een hoger gelegen zone langs de Dijle. De gunstige landschappelijke ligging maakt dat we rekening moeten houden met de mogelijke aanwezigheid van relevante archeologische waarden die ouder zijn dan de late middeleeuwen. De geplande werken binnen het onderzoeksgebied betekenen een bedreiging van het bodemarchief in een zone van ca. 1475 m². Wel moeten we vaststellen dat binnen de verder te onderzoeken zone al een kelder aanwezig is van ca. 905 m² en een diepte van ca. 2,76 m onder het maaiveld, waar mogelijk het bodemarchief al (deels) verstoord is. Gezien het hoge archeologische potentieel en de negatieve impact van de geplande werken op het bodemarchief is bijkomend archeologisch vooronderzoek aangewezen in een zone van ca. 1475 m².

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Antwerpen, Mechelen, Mechelen, Voochtstraat 6, Voochtstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 158355, 190931
- 158384, 190875
- 158348, 190878
- 158311, 190892

Kadastrale percelen: Mechelen, Afdeling 1, sectie C, nummer 480w (partim)

Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Aanleiding van het vooronderzoek

Zie 2.3.2 in het Verslag van resultaten.

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie 2.4.4 in het Verslag van resultaten.

Figuur 2: Afbakening onderzoekszone voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Kunnen relevante archeologische niveaus bewaard gebleven zijn onder de bestaande kelder die verdiept wordt?
- Waar bevindt zich de grondwaterspiegel?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn resten van de historische bebouwing, te zien op historische kaarten aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn oudere resten dan de late middeleeuwen aanwezig binnen het onderzoeksgebied?

- Wat is de functie van de aangetroffen resten?
- Zijn relevante archeologische resten aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja, is behoud in situ mogelijk of is verder archeologisch onderzoek nodig?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Op het terrein wordt de aanwezigheid van een site met complexe verticale stratigrafie verwacht. Om die complexe verticale stratigrafie adequaat te kunnen onderzoeken, is de uitvoering van een proefputtenonderzoek de meest aangewezen onderzoeksmethode.

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 1475 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2). De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Onderzoekstechnieken

De geplande werken hebben een ingrijpende impact op het onderzoeksgebied door de voorziening van een kelderverdieping in een groot deel van het onderzoeksgebied. Dit betekent een verstoring tot op een diepte van 4,20 m onder het maaiveld. Daarom dient het bodemarchief tot op een diepte van 4,50 m onder het maaiveld (4,20 m effectieve verstoring + 30 cm buffer voor compactie) als bedreigd beschouwd te worden. Dit is de zone die onderzocht moet worden.

Proefputten

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Proefputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en dient zodanig geregistreerd te worden.

Indien de natuurlijke ondergrond in tafonomisch primaire context niet bereikt kan worden, dient men per proefput enkele boringen of sonderingen tot 20 cm in de natuurlijke ondergrond in tafonomisch primaire context te plaatsen om de stratigrafie in kaart te brengen.

Er dienen in de niet-onderkelderde zone twee proefputten aangelegd te worden. De aan te leggen proefputten hebben afmetingen van 4 x 4 m (Figuur 3). Ze kunnen op een dieper niveau versmallen in functie van de veiligheid. De aanwezigheid van goed bewaarde natuurlijke aardkundige eenheden wordt vooral verwacht in de niet-onderkelderde zones. Het DTM toont namelijk dat het onderzoeksgebied gelegen is op een hoger gelegen opduiking in het landschap. Daarom verwachten we dat ter hoogte van de reeds aanwezige kelder al een belangrijk deel van het bodemarchief afgegraven geweest is. Aan de hand van twee proefputten in de niet-onderkelderde zone en één proefput in de onderkelderde zone kan vastgesteld worden wat de bewaringstoestand van de oorspronkelijke natuurlijke aardkundige eenheden op het terrein is.

Binnen in de onderkelderde ruimte dient een proefput aangelegd te worden in de zone waar de oudste historische bebouwing te verwachten is. De kelder bevindt zich reeds op een diepte van 2,76 m onder het maaiveld, maar zal nog verder verdiept worden tot 3,67 m onder het maaiveld. Het is

mogelijk dat oudere muurresten, zoals resten van historische kelders, nog bewaard gebleven zijn onder het vloerniveau van de huidige kelder.

Op die manier wordt ca. 3,25% van het onderzoeksgebied onderzocht. De dekkingsgraad en inplanting volstaan om voldoende gefundeerde uitspraken te doen over de rest van het terrein. Zowel de onderkelderde als de niet-onderkelderde zone worden onderzocht. De inplanting van de proefputten laat toe uitspraken te doen over de algemene stratigrafie binnen het onderzoeksgebied, de impact van de bestaande kelder op het bodemarchief en de mogelijke aanwezigheid van archeologische resten binnen het onderzoeksgebied.

Figuur 3: Inplanting van de proefputten (blauw), weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.